

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E
SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS
GJEOGRAFI
2014**

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Gjeografi është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA për t'u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës Gjeografi, në arsimin 9-vjeçar dhe të mesëm, për t'u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MAS-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi, si dhe të lëndës Gjeografi në veçanti,
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtjen shkencore të lëndës Gjeografi sipas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Gjeografi është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës Gjeografi në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetoje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimit, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësues, drejt një mësimit më të suksesshëm.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Gjeografi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës Gjeografi që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke pasur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit si dhe standardet e mësuesit të gjeografisë. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	
Fusha: Dokumentet zyrtare	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar

<ul style="list-style-type: none"> të zërthejë dokumentacionin shkollor për arsimin parauniversitar; të zbatojë në praktikën e përditshme kërkesat që burojnë nga zbatimi i këtij dokumentacioni; të demonstrojë zbatimin konkret të udhëzimeve të MASH në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-mësimnxënies. 	<ul style="list-style-type: none"> Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. Urdhri për miratimin e Dispozitive Normative për arsimin parauniversitar (DN), Nr 343, datë 19.08.2013. Kodi Etik 2013 Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH "Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor" Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH "Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore" Udhëzim Nr. 16, dt. 24.07.2012 për vitin shkollor 2012-2013 në sistemin arsimor parauniversitar. Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 "Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar". Udhëzimi i Alertekstit 2010-2011 dhe Paketa informuese "Alertekst 2012" Rregullore për procesin e maturës shtetërore 2013 në Republikën e Shqipërisë, dt. 07.01.2013 Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësve në gjimnaz "Kualifikimi i mësuesve" – Teste 2008, 2009, 2010", IKT Kuadri normativ dhe rregullues i veprimtarisë së institucioneve arsimore pasqyruar në Udhëzimin Nr. 46 ,date 23 .08.2013, "Për vitin shkollor 2013 - 2014 në Sistemin Arsimor Prauniversitar"
---	--

Fusha: Programet lëndore	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar
<ul style="list-style-type: none"> të shpjegojë strukturën e programeve të lëndës së Gjeografisë (formatin dhe rubrikat e tij, parimet dhe kriteret, linjat dhe 	<ul style="list-style-type: none"> Standardet e nxënies për gjimnazin - IKT, 2009. Programet e lëndës Gjeografi, nga klasa e

<p>nënlinjat).</p> <ul style="list-style-type: none"> të përshkruajë hapat që ndiqen për hartimin e planit vjetor, bazuar në programin lëndor. të interpretojë risitë në strukturë e në përmbajtje të programeve të kësaj lënde; të interpretojë integrimin e standardeve të të nxënit të lëndës Gjeografi në programin lëndor; të vlerësojë koherencën vertikale të kurrikulës së lëndës Gjeografi (sigurimi i vazhdimësisë së programeve nga njëri vit në tjetrin); të vlerësojë koherencën horizontale të kurrikulës së lëndës Gjeografi (lidhjen e ndërsjellë midis drejtimeve të së njëjtës fushë apo fushave të ndryshme); të ndërtojë një model planifikimi tematik mbi bazën e objektivave të programit të lëndës Gjeografi. 	<p>6-të deri në klasën e 12-të.</p> <ul style="list-style-type: none"> Udhëzues për kurrikulën e gjimnazit - IZHA 2010 Udhëzues kurrikular për lëndën Gjeografi në gjimnaz.
--	---

Fusha : Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar
<ul style="list-style-type: none"> të shpjegojë strategjitë dhe metodologjitë bazë të mësimdhënies së lëndës së Gjeografisë ; të demonstrojë teorikisht dhe praktikisht përdorimin e metodave dhe teknikave të ndryshme ndërvepruese për mësimdhënien e lëndës Gjeografi; të evidentojë mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit të kësaj lënde; të hartojë objektivat specifike të arritjeve të nxënësve në tri nivele nisur nga objektivat e programit; të zotërojë teknika të organizimit të mësimin të bazuar në objektivat; të identifikojë se cilit nivel i takon një objektivi i dhënë; të ndërtojë pyetje që vlerësojnë objektiva të tri niveleve; të shpjegojë strategji që përdoren në orët e punëve praktike në lëndën e gjeografisë; të evidentojë teknika dhe metoda që përdoren në veprimtaritë praktike dhe punën me hartën gjeografike; të demonstrojë përdorimin e formave dhe 	<ul style="list-style-type: none"> Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin. Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimin, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimin.

<p>teknikave të ndryshme të vlerësimit të nxënësve për lëndën Gjeografi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • të hartojë teste për matjen dhe diagnostikimin në vazhdimësi të arritjeve të nxënësve; • të hartojë modele të ndryshme pyetjesh në funksion të objektivave minimalë, mesatarë dhe maksimalë. 	
--	--

Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • të sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar Publik dhe Privat, i datës 12.11.2012. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; • të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar
<ul style="list-style-type: none"> • të shpjegojë konceptet kryesore me të cilat operon lënda e Gjeografisë; • të interpretojë lidhjet shkak-pasojë midis proceseve e dukurive që trajton kjo lëndë; • të demonstrojë lidhjen midis njohurive të 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekste shkollore të Gjeografisë në përdorim për shkollën 9-vjeçare dhe të mesme, të miratuara nga MASH • “Kualifikimi i mësuesve – Teste 2008, 2009 2010”, botime të IKT

lëndës me njohuritë e disiplinave të tjera brenda fushës ose jashtë saj;

- të tregojë përmes shembujve lidhjen e njohurive të kësaj lënde me situata të jetës së përditshme.
- të shpjegojë dhe interpretojë konceptet, fenomenet dhe informacionin që trajtohet në lëndën e gjeografisë që lidhen me:
 - dukuritë dhe proceset fiziko-gjeografi;
 - resurset natyrore nga pikëpamja gjeografike dhe në drejtim të shfrytëzimit të tyre ekonomik;
 - ligjet e përgjithshme të gjeosistemit;
 - thelbin e pesë temave themelore të gjeografisë rajonale;
 - konceptet bazë të rajoneve, që të kuptohet natyra e strukturës së rajoneve dhe aspektet e përgjithshme të ambientit;
 - shprehjet hapësinore të politikës dhe të ekonomisë ndikojnë në ndarjen e sotme të botës në komponentë të zhvilluar dhe në zhvillim;
 - kriteret e vlerësimit dhe të cilësimit të trashëgimisë natyrore dhe kulturore;
 - "gjuhën grafike" të komunikimit në interpretimin e informacioneve hapësinore, sidomos gjatë punës me hartat e ndryshme të trojeve shqiptare;
 - ndikimin dhe rolin përcaktues të veprimtarisë jetësore e prodhuese të shoqërisë mbi natyrën e trojeve shqiptare;
 - ndërmarrjen e projekteve mësimore për zgjidhjen e problemeve reale që shfaqen në mjedisin e afërt gjeografik.

- Teste Model. Botim i AVA. Tiranë 2007, 2008, 2009, 2010 etj.